

СТАНОВИЩЕ

*От: Доц. д-н Калоян Димитров Симеонов
Катедра „Европеистика“, Философски факултет
Софийски университет „Св. Климент Охридски“*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“**, по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност *„Световно стопанство и международни икономически отношения (европейска интеграция и международни отношения) в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: Емил Людмилов Тодоров

Тема на дисертационния труд: *Суверенните фондове като фактор в съвременните международни отношения*

Научен ръководител: Проф. д-р Динко Динков

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1687/09.07.2021 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Международни отношения“ на УНСС по научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения (европейска интеграция и международни отношения), съгласно заповед на ректора на УНСС от 28.03.2017 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 2017-2021 г.

Дисертантът има също така практически опит в областта на финансите и анализите, което е един безспорен плюс, като се отчете и

темата на неговия дисертационен труд. Образованието на дисертанта също показва една много добра последователност от гледна точка на неговата специализация, като то също е осъществено в УНСС.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от увод, четири глави, заключение, приложения и списък с използваната литература. Изложението е много добре структурирано, с ясен и едновременно с това много висок академичен стил. Използваната литература е също много богата и показва задълбочените изследователски интереси на автора в разглежданата материя. Трябва да се отчете и предизвикателството, което самият автор е посочил много ясно – по тази тема липсва достатъчно литература в световен мащаб, а в България тя не е изследвана детайлно.

Изследването определено е актуално, тъй като ролята на суверенните фондове в международните отношения се очаква да се развива още повече в бъдеще. Тези фондове все повече имат връзка и с други глобални предизвикателства, като инвестиране в технологичния напредък и устойчивото развитие, преодоляване на ефектите от кризата във връзка с COVID-19 и други.

В уводната част много добре са представени изследователската теза и четирите хипотези, които анализира автора. В самия ход на научното проучване тезата и хипотезите много внимателно и аргументирано са изследвани. Обектът и предметът на дисертационния труд също са много добре дефинирани.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

На мнение съм, че направеното научно изследване има безспорни научни и практико-приложни резултати. Приемам използваните от автора набор от количествени и качествени методи. Разработването и анализирането на конкретни казуси също допринася значително за доброто аргументиране на изследваните хипотези.

Като отличен резултат трябва да се отчете също така не само доказването на определени хипотези, но и много ясното формулиране на конкретни предложения в края на дисертационния труд. Тези предложения са в две основни насоки. Първата от тях е относно възможността за осъществяване на бъдещи изследвания по материята относно суверенните фондове, включително на тяхното влияние върху международните отношения. Втората група са предложенията към представителите на българската законодателна и изпълнителна власт, както и към представителите на българския бизнес.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам като цяло посочените и от автора на дисертационното изследване научни приноси. Напълно съм съгласен за пионерския характер на изследването, особено по отношение на научната среда в България. Положително може да се оцени приноса на това изследване към създаването на една по-подробна банка от данни за тези фондове. В тази връзка препоръчвам и *цялостното публикуване на направеното дисертационно изследване*. Приемам също така приносът на изследването за доказването на връзката между дейността и инвестициите на суверенните фондове и международните отношения, както и утвърждаването на перспективата за бъдещи изследвания по темата.

Имам известна препоръка по отношение на третия принос, посочен в дисертационния труд и автореферата, а именно относно „осъщественият прочит и доказване на Принципите от Сантяго като вид неформален интернационален режим“. Препоръката ми е чисто редакционна, като приемам приносът по същество. Независимо, че изразът „осъществен прочит“ е използван до известна степен в преносен смисъл, той не е подходящ за научен принос и би следвало да бъде редактиран.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Посочените две публикации в автореферата са изцяло по темата на дисертационния труд, като те са представени в тяхната цялост в документацията за публичната защита. Тези две публикации са съответно от реномирана научна конференция с международно участие и от проект, в рамките на който е участвал докторанта. Втората публикация е под формата на студия и също представлява задълбочено проучване.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря напълно на изискванията за този вид документи. Описана е общата характеристика на дисертационния труд, която съдържа всички основни елементи и от увода му – актуалност, обект и предмет на изследването, основна изследователска теза и хипотези, отличителни характеристики, научноизследователски методи и ограничения на дисертационното изследване. След това е представена структурата и съдържанието, както и кратко изложение на дисертационния труд. Автореферата завършва с изложение на приносните моменти на дисертацията, както и със списък с публикации, които са пряко свързани с нейната тема. В него са очертани и цитираните вече две групи конкретни практически предложения. Авторефератът много ясно и

стегнато представя основните моменти от дисертацията и очертава нейните най-важни достижения.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Независимо от изцяло положителната оценка на дисертационния труд и неговите безспорни качества, бих искал да отправя и няколко коментара. Тези коментари не следва да се приемат толкова като критични бележки, а по-скоро като допълнителни препоръки във връзка с възможността от бъдещи изследвания по темата.

На мнение съм, че в дисертационното изследване е необходимо много по-детайлно да се изследва връзката между суверенните фондове и влиянието на международните отношения *за държавите членки на ЕС и Европейския съюз в неговата цялост*. Тези въпроси са намерили израз в направеното изследване, но е налице дисбаланс върху детайла на анализа по отношение на тези влияния съответно за САЩ и ЕС. Съществуват разбира се и обективни предпоставки за този дисбаланс, в т.ч. и поради фактът, че тези фондове инвестират много по-значителни суми на капиталовите пазари в САЩ, които са и по-развити от тези в ЕС. Но независимо от това, в изследването може по-подробно да бъдат анализирани причините за това по-слабо влияние в ЕС, както и *да се отправят по-конкретни препоръки към целия ЕС, а не само към България*. Допълнителен аргумент за тази ми препоръка е научното направление на дисертационния труд, а именно „Световно стопанство и международни икономически отношения (европейска интеграция и международни отношения)“.

Втората ми препоръка е за необходимостта от по-детайлно изследване на ролята на суверенните фондове *върху международните отношения на България*. Както и по отношение на първата препоръка, така и за настоящата е валидно това, че тези въпроси са намерили място в дисертационния труд, но е възможно да бъдат по-подробно изследвани. И тук може да се посочат обективни причини, като сравнително слабата роля на тези фондове в България, като по-задълбоченият анализ може да посочи какви са предпоставките затова – например слабо развитите капиталови пазари в страната, малкият по обем пазар, необходимостта от по-целенасочена държавна политика за привличане на подобни капитали и други.

Накрая бих искал да отправя следните въпроси към дисертанта, чийто отговор ще се радвам да бъде споделен по време на публичната защита:

- Каква е връзката на изследваната от автора тема и две от най-актуалните теми напоследък в ЕС в областта на икономиката и инвестициите – а) по-голям контрол върху определени инвестиции в ЕС от трети страни и то най-вече в стратегически сектори и сектори, засягащи националната сигурност, както и б) засилване на ролята на стратегическата автономия на ЕС?
- Защо въпреки, че най-големият суверенен фонд в света е в държава от Европа – Норвегия, в т.ч. страна-участник в Европейското икономическо пространство, прилагаща правилата на вътрешния пазар на ЕС, то интересът към създаване на такива суверенни фондове в Европа е толкова малък – 3 фонда от общо около 76 фонда в световен мащаб?
- Възможно ли е в бъдеще суверенните фондове да играят по-определяща роля за международните отношения на България и какви са предпоставките за това?

8. Заключение

В заключение, базирано на безспорните качества на представения дисертационен труд, искам убедено да изразя своето **силно положително становище за присъждането на ОНС „доктор“ на Емил Людмилов Тодоров**

Дата: 20.08.2021 г. / гр. София

Подпис:

